

Til lands · The Coast Line

Til vands · At Sea

Sommerhuse
Holiday Houses

Bunkere · Bunkers

Fyrtårne · The Lighthouses

Villaerne
The Large Houses

Fiskeri- og Søfartsmuseet
The Fisheries and
Maritime Museum

Velkommen til Historisk Rute
Welcome to Historic Route

Til lands · The Coast Line

TARPHAGEVEJ

**Historisk
Rute**

DK Fra toppen af bunkeren fra 2. Verdenskrig er der et godt kig ind over land bag Hjertingvejen og Sædding Strandvej. Området hørte oprindeligt ikke til Esbjerg Købstad, men da Esbjerg Havn ved lov i 1909 blev udvidet med en stor trafikhavn og en fiskerihavn med tre bassiner, blev der mageskiftet arealer langs kysten med Guldager Sognekommune.

Det førte mange ændringer med sig, f.eks. gjorde Hjertingvejen fra 1913-1914 med en bro over Fovrfeld Bæk det muligt at køre langs kysten. Stranden blev et populært mål for en teltur eller en strandtur. Det lavtliggende område var dog udsat ved højvande og stormfloder, og stormfloden den 28. november 1928 medførte store ødelæggelser. Derfor blev det nuværende dige opført. Det gav ekstra muligheder for udnyttelse af det lavtliggende område. F.eks. blev kirkegården Fovrfeld Gravlund placeret der og indviet i januar 1939. I november 1949 blev Fiskernes Mindelund føjet ind i landskabsarkitekt C. Th. Sørensens grønne kile. Rotunden rummer navnene på ca. 700 Esbjerg-fiskere, som mistede livet på havet og aldrig blev fundet.

Fovrfeld Gravlund blev indviet som kapelkrematorium og kirkegård i januar 1939. Den blev dermed begravelsesplads for både allierede og tyske ofre for 2. Verdenskrig, og 277 allierede krigergrave og over 1.100 tyskergrave findes stadig i separate afdelinger. Det er Skandinaviens største krigskirkegård.

Fovrfeld Gravlund was inaugurated as a crematorium chapel and a cemetery in January 1939. During WW2 both allied airmen and German soldiers and victims of the war were buried here. The graves of 277 allied airmen and more than 1,100 graves of Germans can still be seen. The cemetery is the largest war cemetery of Scandinavia.

I engarealet ved Fovrfeld Bæk, hvor der i dag går græssende køer om sommeren, blev der i 1939 anlagt en ferieby. Baggrunden var ferieloven fra 1938, som gav arbejderne ret til to ugers ferie. Det kooperative rejsebureau Dansk Folkeferie var blevet oprettet i 1938 til at sikre ferierende arbejdere gode ferietilbud. Sammen med Esbjergs arbejderbevægelse og Esbjerg Byråd skabte man i løbet af kort tid Fovrfeld Ferieby – Danmarks første. På grund af 2. Verdenskrig kom den dog kun til at fungere i sommeren 1939.

Højen bag Fiskernes Mindelund hedder Mågehøj og anvendes bl.a. som udsigtspunkt. Fra 1941 lå DANO-anlægget her for at rense og forarbejdede dagrenovation til gødning. Anlægget blev nedlagt i 1978.

Bunkeren, du står ved, er blot en ud af de mange, der udgjorde Fæstningen Esbjerg under 2. Verdenskrig. Se mere ved Femhøje på skiltet »Bunkere«.

Hjertingvejen/Sædding Strandvej anlægges. Første spadestik blev taget den 4. juli 1913. Vejen var færdig i 1914 og gjorde det muligt at færdes langs kysten.

The construction of Hjertingvejen/Sædding Strandvej began on July 4th 1913. The road made the coast accessible for the citizens of the city of Esbjerg from 1914.

GB From the top of this German-built bunker from WW2 you have a great view of the area behind the dike. Originally the area did not belong to the City of Esbjerg but was given Esbjerg as a compensation because of a big expansion of the Port of Esbjerg from 1909-1924.

From 1914 Hjertingvej opened the area to the inhabitants of Esbjerg but the low laying area was not protected against flooding and rough seas. A

flood in the end of November 1928 ruined most of the road so a dike was constructed in 1929. Afterwards the area behind the dike could be used for several different purposes such as a cemetery with a crematory (opened in 1939) and the first holiday resort of Denmark called Fovrfeld Ferieby (also opened in 1939 but was only used that summer because of WW2).

A memorial for Drowned Esbjerg Fishermen (Fiskernes Mindelund) was inaugurated on November 3rd 1949. It holds the names of approximately 700 fishermen from Esbjerg who lost their lives at sea and whose bodies were never found. Behind the memorial you see a hill. From 1941-1978 a plant that transformed household rubbish into fertilizer was located here. Today the hill is open to the public as view point and for exercise activities.

Nogle af de 15 feriehusene i Fovrfeld Ferieby, opført af Esbjerg Byråd som udløber af ferieloven af 1938. Feriebyen var tegnet af arkitekt Harald Peters.

Some of the 15 houses of Fovrfeld Holiday Resort, built by the City of Esbjerg as a local activity in response to the Holidays Act of 1938. The holiday resort was designed by architect Harald Peters.

**Læs mere her
Read more here**

Velkommen til Historisk Rute · Welcome to Historic Route

DK Herfra og de næste 3,5 km er det ikke blot muligt at nyde indsejlingen til Esbjerg og kysten ud for Sædding fra første parket. Der er også lavet en historisk rute, som i billeder og tekst fortæller områdets historie i nyere tid fra tyndtbefolket kystområde til forstad til Esbjerg. Der fortælles bl.a. om en gammel badeanstalt, Danmarks første ferieby, om projektet bag skulpturgruppen Mennesket ved Havet, ferie- og sommerhuse, Strandpavillonen Langli, bunkersanlæg fra 2. Verdenskrig, fyrene som gjorde indsejlingen gennem Grådybet til Esbjerg Havn sikker m.m.

Turen slutter ved udløbet af Guldager Møllebæk ved Ådalen. Undervejs er der mulighed for at holde pauser, nyde udsigten, læse om det sted man står, eller man kan afbryde turen undervejs ved en af stikvejene op til Sædding Strandvej.

Ruten følger stien langs den kystsikring, som er blevet anlagt efter nogle af de senere tiårs voldsomme storme. Stien er meget brugt af motionister og cyklister samt borgere med lyst til at følge aktiviteterne til vands. Historisk rute er indviet den 7. august 2019.

God fornøjelse.

GB Welcome to Historic Route – information along the 3.5 km long path along the coastal protection that was made after some very violent storm surges in the 1980ties and 1990ties. The path makes it possible to jog or bike along the shoreline which gives a prime view of the sea and the commercial activities in the fairway to the Port of Esbjerg. Historic Route was inaugurated on August 7th 2019.

Enjoy.

Luftfoto af Mennesket ved havet og Fiskeri- og Søfartsmuseet i 2009.
Aerial view of Man Meets the Sea and The Fisheries and Maritime Museum, 2009.

Fru Sørensens ishus ved Trekanten var et populært stoppested, når esbjergenserne skulle hjem efter en søndag ved stranden som her i maj 1954. I Trekanten blev Fiskeri- og Søfartsmuseet opført i 1968. Mrs. Sørensen's ice-cream booth at Trekanten (The Triangle) was a popular stop when people from Esbjerg had spent a Sunday on the beach and were heading home as here in May 1954. The Fisheries and Maritime Museum was built on Trekanten in 1968.

Historisk Rute

Læs mere her
Read more here

Fotos: Esbjerg Byhistoriske Arkiv/Photos: City of Esbjerg Archives

Idé til Historisk Rute

Holger Schrøder, fmd. for Sædding-Fovrfeld Lokalråd.

Lokalrådet har stået for finansieringen og modtaget støtte fra SE Vækstpulje, Esbjerg Kommune, Claus Sørensens Fond, Nordea-fonden, Sydbanks Fond, Esbjerg Fonden, Lida & Oskar Nielsens Fond og Esbjerg Ugeavis Fond.

Esbjerg Fonden
Grundlagt 1961

NORDEA FONDEN

MED STØTTE FRA

Sydbank Fonden

Lida & Oskar
Nielsens
Fond

SE
VÆKSTPULJE

Esbjerg
Kommune

ugeavisen
ESBJERG

Fiskeri- og Søfartsmuseet · The Fisheries and Maritime Museum

Til vands · At Sea

Sommerhuse
Holiday Houses

Bunkere · Bunkers

Fyrtårne · The Lighthouses

Villaerne
The Large Houses

Fiskeri- og Søfartsmuseet
The Fisheries and
Maritime Museum

Velkommen til Historisk Rute
Welcome to Historic Route

Til lands · The Coast Line
TARPHAGEVEJ

**Historisk
Rute**

DK Fiskeri- og Søfartsmuseet var Esbjerg Kommunes gave til borgerne i 100-året for loven om en havn ved Esbjerg den 24. april 1868. Museet blev opført på en grund i udkanten af den daværende Esbjerg Købstadskommune. Indtil Fiskeri- og Søfartsmuseet kom, lå der her en sommerhuskoloni, som blev kaldt Trekanten, og resterne af tyske bunkers fra besættelsen, men sommerhusene måtte vige for museumsbyggeriet.

Museet er tegnet af Halldor Gunnløgsson & Jørn Nielsen og Arkitektfirmaet C. F. Møllers Tegnestue, arkitekter MAA. De vandt arkitektkonkurrencen i 1965.

I 1968, 100 år efter loven om Esbjerg Havn, var fiskeriet byens dominerende erhverv med næsten 700 aktive fiskerkuttere. Fra begyndelsen viste museet alene bassiner med fisk fra Vadehavet og en udstilling om fiskeriets og havnens kulturhistorie. I 1976 blev museet udvidet med et sælarium med de typer sæler, typisk spættede sæler og gråsæler, som findes i Vadehavet ved Esbjerg. I 2016 åbnede museet en offsho-

Lufffoto fra 31. juli 1965 af grunden, hvor det kommende fiskerimuseum skulle placeres. På det tidspunkt var det sommerhusområde, der blev kaldt Trekanten. I billedets øverste højre hjørne ses nogle af feriehusene i Fovrfeld Ferieby. An aerial view from July 31st 1965 of the location of the new museum. It was then a holiday cottage area called Trekanten (The Triangle). To the left of the picture some of the cottages of the The Fovrfeld Holiday Resort can be seen.

re-udstilling om den betydning, udvindingen af olie og gas i Nordsøen har haft for Esbjerg og Danmark.

Bag Fiskeri- og Søfartsmuseet ligger et frilandsmuseum med en kutter og typiske værksteder fra havnen samt en legeplads.

Foran museet findes en række mindesmærker, bl.a. en skulptur af Martin Spangsborg – Esbjerg-søfaren der sammen med Vitus Bering opdagede Kamtjatka. Desuden er der en mindesten for de 16 Esbjergfiskere, der natten til den 24. februar 1940 mistede livet i Clay Deep ved nedsejling af et tysk marinefartøj.

På vandsiden præges kyststrækningen bl.a. af åben natur, som blev sikret ved en deklaration i 1913 i forbindelse med anlæg af bl.a. Hjerdingvej. Der findes dog også moderne byggeri, f.eks. villaen Hjerding Strandvej 18, som ligger, hvor Strandpavillonen Langli blev opført i 1934. Senere blev den omdøbt til Restaurant Langli og Neptun Kro.

Terrasse til Strandpavillonen Langli med fin udsigt over indsejlingen, ca. 1935.
Terrace of Strandpavillonen Langli with an excellent view of the fairway around 1935.

GB The Fisheries and Maritime Museum opened in April 1968 and was a gift from the City of Esbjerg to its citizens on the date for the passing of a law about construction of a harbour at Esbjerg. The museum was built on a holiday cottage area called Trekanten (The Triangle) and all the cottages had to go. Only German bunkers from WW2 remained.

In 1968, fishing was the dominant occupation in the City of Esbjerg. Around 700 fishing boats were registered here. Today it is less than ten. In the beginning, the Museum had aquariums with the local fish and an exhibit about the fishing industry and its history. In 1976, the museum was enlarged with a basin for live seals from the area. An exhibition about the Danish Offshore activities in the North Sea opened in 2016.

Behind the museum is an open air museum with a fishing boat and characteristic workshops from the Port of Esbjerg and a playground.

Facing the sea, you have green areas protected by building restrictions back from 1913. A modern villa, 18 Sædding Strandvej, has replaced a beach restaurant called Strandpavillonen Langli from 1934. It was later named Restaurant Langli and Neptun Kro.

Arkitektkonkurrencen for et fiskerimuseum i Esbjerg har fundet sin vinder i december 1965. T.h. ses Henning Rasmussen, Esbjergs borgmester.

The architectural competition for a Museum for the Fisheries has found its winner in December 1965. Henning Rasmussen, the mayor of the City of Esbjerg, is seen on the right hand side.

Typiske sommerhuse i Trekanten juli 1965. Ikke stor arkitektur, men ejerne var glade for deres huse og området.

Typical holiday cottages of Trekanten (the Triangle), July 1965. Not amazing design but the owners loved their houses and the area.

**Læs mere her
Read more here**

Villaerne • The Large Houses

DK Landsbyerne Sædding og Fovrfeld gik ind i det 20. århundrede som rent bonde-land med en sandet og lyngklædt kyst ud mod havet. Først anlæggelsen af Hjertingvejen 1913-1914 ændrede dette, for vejen åbnede et nyt sommerland for esbjergenserne, og i løbet af 1920'erne voksede en langstrakt bebyggelse op ved Sædding Strandvej.

Nogle af de større og tidligst opførte villaer kan være bygget både som sommerhuse og til helårsbeboelse. Det gælder f.eks. Sædding Strandvej 89 fra 1912. I 1920'erne kom de større villaer til, og i løbet af 1930'erne begyndte de store helårshuse at rejse sig i lyngen. Den brusende havstok tiltrak den mere velhavende del af borgerskabet som fiskeskippere og fiskeeksportører, og villanavne som Cottingham, Sunrays, Ankergrund, Buena Vista og Haurvig understregede det maritime miljø.

GB The villages Sædding and Fovrfeld were farmland up until 1914 with a sandy beach and heather-clad dunes. This was all changed with the construction of Hjertingvejen 1913-1914 because the road opened the area for young people and families from the city of Esbjerg. During the 1920ties a number of houses were built along Sædding Strandvej.

Some of the first built and larger houses may have been built both as holiday houses or all year round residences. During the 1920ties more big houses were built and from the 1930ties the really big houses followed. The roaring sea attracted the more affluent part of the citizens such as fishermen and fish exporters and villa names such as Cottingham, Sunrays, Ankergrund, Buena Vista og Haurvig became popular and emphasized the maritime environment.

Buena Vista, Sædding Strandvej 30, blev opført på vandsiden af landsretssagfører Volmer Nielsen i 1935-1936 ved arkitekt Harald Peters. Villan var beslaglagt af tyskerne under WW2 og husede bl.a. ældre officerer og yngre drenge i uniform. Foto 1961. Bungalow Buena Vista, 30 Sædding Strandvej, was built on the waterfront in 1935-1936 by barrister Volmer Nielsen and designed by architect Harald Peters. During WW2 the bungalow was taken over by the Germans and German officers lived here. Photo 1961.

Villa Teheran, Sædding Strandvej 9, er færdig og taget i brug af bygherren fiskeskipper Mads Langli (1891-1945). 1939. The fisherman Mads Langli (1891-1945) has moved into his new house Villa Tehran, 9 Sædding Strandvej, 1939.

Sædding Strandvej 89 på hjørnet af Jerrigsvej er opført enten som sommerhus eller helårshus i 1912. I en årrække var huset ejet og beboet af provst emeritus Alfred Eriksen Kjærgaard (1880-1965) og hustru. Foto ca. 1950. The large house 89 Sædding Strandvej on the corner of Jerrigsvej is built in 1912 possibly as a holiday house. Alfred Eriksen Kjærgaard (1880-1965), former vicar and dean, owned the house some years after WW2 and lived her with his wife. Photo around 1950.

Læs mere her
Read more here

Fotos: Esbjerg Byhistoriske Arkiv / Photos: City of Esbjerg Archives

Historisk
Rute

- Til vands • At Sea
- Sommerhuse
Holiday Houses
- Bunkere • Bunkers
- Fyrtårne • The Lighthouses
- Villaerne**
The Large Houses
- Fiskeri- og Søfartsmuseet
The Fisheries and
Maritime Museum
- Velkommen til Historisk Rute
Welcome to Historic Route
- Til lands • The Coast Line
TARPHAGEVEJ

Fyrtårne · The Lighthouses

Til vands · At Sea

Sommerhuse
Holiday Houses

Bunkere · Bunkers

Fyrtårne · The Lighthouses

Villaerne
The Large Houses

Fiskeri- og Søfartsmuseet
The Fisheries and
Maritime Museum

Velkommen til Historisk Rute
Welcome to Historic Route

Til lands · The Coast Line
TARPHAGEVEJ

**Historisk
Rute**

DK At sejle langs Jyllands vestkyst var frygtet af søfolkene. Voldsomt vejr og undersøiske rev og banker gjorde farvandet farligt, og hjælpemidlerne til navigation var ikke mange. Et par år før anlægget af Esbjerg Havn blev det f.eks. beskrevet, hvordan bl.a. kirketårnet på Jerne Kirke blev brugt til at navigere efter, når større skibe skulle ind til ladepladsen ved Esbjerg.

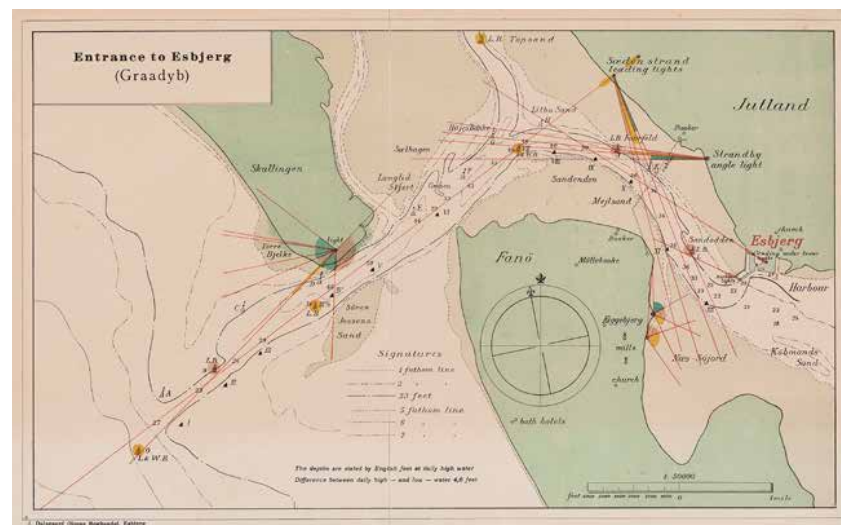
Med anlægget af Esbjerg Havn fulgte dog mere avancerede løsninger. I 1873 blev der opført en fyrmesterbolig i Sædding (nu Sædding Strandvej 80), og i en tilbygning var der et forfyr. Inde i land ved den daværende Sædding Skole blev der opført et mellemfyr. I 1953 blev der opført et bagfyr på Nordre Fovrfeldtsvej. Denne fyrlinie, der kunne ses op til 17 sømil (ca. 32 km) ude, ledte skibsfarten sikkert gennem første del af Grådyb.

Tårnet på Jerne Kirke blev brugt at navigere efter, når skibe før fyrenes opførelse skulle finde vej ind til ladepladsen ved Esbjerg.
The tower of Jerne Church was used by the seamen for navigation to get to the quay at Esbjerg before lighthouses were built.

GB Mariners feared to sail along the West-coast of Jutland. Rough sea, reefs and sandbanks made the waters treacherous and technical support was very limited. A year before the opening of the Port of Esbjerg a tutorial described how the vessels used the church tower of Jerne Church to get to the quay at Esbjerg before lighthouses were built.

Conditions changed with the opening of the Port of Esbjerg. In 1873 a lighthouse was built at Sædding Beach connected to the house of the lighthouse keeper (80 Sædding Strandvej), and close to Sædding School a larger lighthouse was built. In 1953 a third lighthouse was built at Nordre Fovrfeldtsvej. Then the vessels bound for Esbjerg had directions from up to 17 nautical miles (or 32 km) from shore to get through Grådyb Barre safely.

Britisk søkort over indsejlingen til Esbjerg Havn (Grådybet), 1890.
British chart of the entrance to Esbjerg (Grådyb), 1890.

Fyrmesterboligen på Sædding Strandvej 80, hvor fyrmesteren boede fra 1873, og forfyrret var placeret.
80 Sædding Strandvej where the lighthouse keeper lived from 1873 and the front lighthouse was located.

Sædden Fyr på Fyrvej var mellemfyr fra 1873. Fyrtårnet ligger der stadig.
Sædden Fyr at Fyrvej was part of the lighthouse system from 1873.

Læs mere her
Read more here

Bunkere · Bunkers

DK Femhøje er navnet på ét af flere batterier, der indgik i det tyske forsvar af Esbjerg Havn under 2. Verdenskrig. Havnen var både et aktiv for besættelsesmagten og en trussel. Ved en allieret landgang i Europa var Esbjerg ét af de faste havneanlæg, der kunne bruges af fjenden.

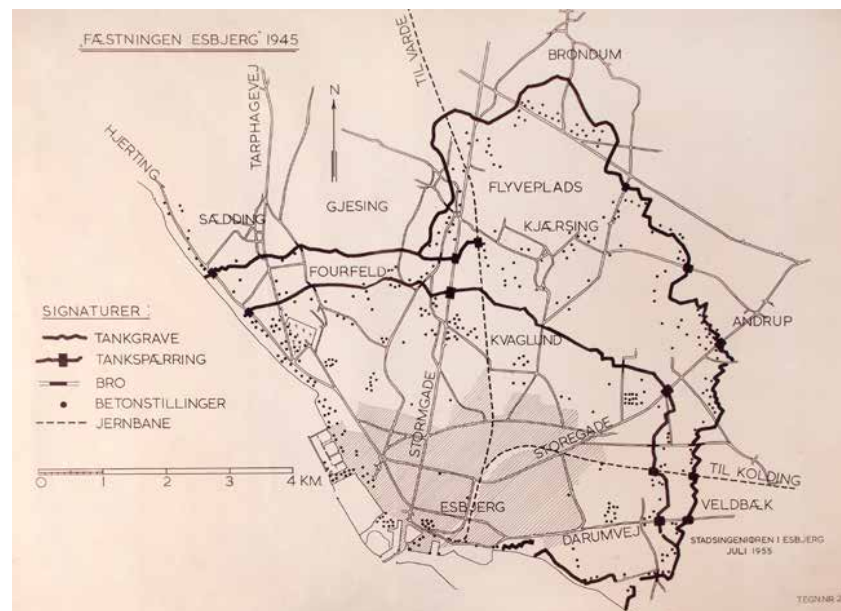
Sammen med tilsvarende flakbatterier i Måde og på Fanø var Femhøje et såkaldt »sperbatterie« til kombineret sø- og luftmålskydning med 10,5 cm. kanoner mod luft-, land- og sømål. De skulle derfor kunne dække Grådyb, indsejlingen til Grådyb og sikre Strandvejen fra Hjerting til Esbjerg. Sammen med Tirpitz-stillingen skulle deres halvautomatiske kanoner hindre fjendtlige skibe i at komme ind i Esbjerg Havn. Femhøje-batteriet var således kun én af mange brikker i forsvaret af Fæstningen Esbjerg, som Esbjerg hed i tysk militær terminologi fra 1940-1945.

GB Femhøje (Five Hills) was one out of four batteries in the German Defence of the Port of Esbjerg during WW2. The Port of Esbjerg was an asset as well as a threat for the Germans. If the allied forces decided to go ashore on the European mainland the Port of Esbjerg could come in handy for them.

With similar anti aircraft artillery in Måde South of Esbjerg and on the island of Fanø Femhøje was designed for both targets in the air and targets at sea. It should cover Grådyb, the fairway to Grådyb and Strandvejen from Hjerting to Esbjerg. In cooperation with the Tirpitz Battery the Måde, Fanø and Femhøje AAA's semiautomatic kanons were expected to keep enemy ships away from Esbjerg. The Femhøje Battery was only one out of many small parts in the German defence of the Fortification of Esbjerg as Esbjerg was called in German war terminology from 1940-1945.

En luftværnskanon i Femhøje, 1945.
Anti aircraft artillery at Femhøje, 1945.

Fæstningen Esbjerg 1945. Den kunne spærres, så man hverken kunne komme ud af eller ind til byen.
The Fortress of Esbjerg 1945. The Germans could close the city so you could neither leave or get into it.

Ammunition manglede man ikke i Femhøje-stillingen, maj 1945.
No shortage of ammunition at Femhøje, May 1945.

Barakkerne til Femhøje var dækket af camouflagenet, 1945.
The personnel huts at Femhøje were covered by camouflage nets to become invisible from the air.

Læs mere her
Read more here

Sommerhuse • Holiday Houses

Til vands • At Sea

Sommerhuse
Holiday Houses

Bunkere • Bunkers

Fyrtårne • The Lighthouses

Villaerne
The Large HousesFiskeri- og Søfartsmuseet
The Fisheries and
Maritime MuseumVelkommen til Historisk Rute
Welcome to Historic RouteTil lands • The Coast Line
TARPHAGEVEJ

DK Da stranden ved Sædding blev tilgængelig med anlæggelsen af Hjertingvej og Sædding Strandvej, blev den meget populær for bade- og teltgæster. Feriepræget blev gradvist tydeligere langs kysten, og de første primitive huse eller skure dukkede op på grunde, husejeren havde købt eller lejet. Der kunne de søge ly eller overnatte i årets varme måneder. Husene var som regel opført af billige materialer og uden arkitektbistand, men de opfyldte ejernes og brugernes ønske om at være tæt på naturen.

Helt frem til omkring 1970 var der endnu havehuse og tidligere sommerhuse at se i Sædding. På kommunalt krav er de blevet fjernet, men beplantningen står stadigvæk tilbage nogle steder.

Et af de ældste sommerhuse Aloha, Sædding Strandvej 118, findes dog stadig. Det ligger på skrænten med en fantastisk havudsigt som ved opførelsen i 1928. Det slap ikke gennem besættelsen uden skrammer, men fiskeeksportør Paul Agner fik det renoveret til den nuværende stand.

GB When Hjertingvej and Sædding Strandvej made the beach at Sædding accessible, it became very popular for swimming or camping activities but gradually cottages – or shags – began popping up on lots the builders had bought or rented. The cottages/shags were built out of second hand materials and no architects were involved in their design but the houses met the needs of the owners of a shelter in spring and summer.

These primitive cottages were still around up to 1970 but the City of Esbjerg demanded them torn down. However, trees and bushes from their gardens can still be found.

Aloha, 118 Sædding Strandvej, one of the oldest cottages can still be seen on the slope close to the sea with a wonderful view as when it was built in 1928. Aloha was damaged during the German occupation of Denmark 1940-1945 but it was renovated to its present state by Poul Agner, a local fish exporter.

Badeanstalten i Sædding ved udløbet af Fovrfeld Bæk med Esbjerg Havn i baggrunden. Badeanstalten havde to afdelinger: En for kvinder og en for mænd. Den var konstrueret, så den også gav adgang til badevand ved lavvande. Ca. 1925.

Bathing facilities at Sædding Strand close to the mouth of Fovrfeld Bæk with two departments - one for women and one for men. Even at low tide people could get into the water for a swim. Around 1925.

Aloha, Sædding Strandvej 118, fotograferet fra luften omkring 1950. Huset er opført i 1928 og tegnet af ark. Harald Peters.

Aerial view of Aloha, 118 Sædding Strandvej, around 1950. The cottage was built in 1928 and designed by Harald Peters.

Signe Jensen (1895-1985), lærer på Rørkjær Skole, ved sit sommerhus på vandsiden ved Sædding Strand, ca. 1930. Signe Jensen (1895-1985), teacher at Rørkjær Skole, at her cottage on Sædding Beach around 1930.

Sædding Strand var et populært feriested, så der var ikke blot sommerhuse og feriebyer, men også feriehus som her Danske Jernbaners Afholdsselskabs Feriehus i Sædding, ca. 1939.

Sædding Beach was a popular area for vacations. Not only were cottages and houses to be seen but also holiday homes such as The Holiday Home of the Temperance Society of the Danish Railroads. 1939.

Familie slapper af ved deres sommerhus ved stranden i Sædding, ca. 1925.

A family at their cottage on Sædding Beach around 1925.

**Historisk
Rute**

**Læs mere her
Read more here**

Til vands · At Sea

Til vands · At Sea

Sommerhuse
Holiday Houses

Bunkere · Bunkers

Fyrtårne · The Lighthouses

Villaerne
The Large HousesFiskeri- og Søfartsmuseet
The Fisheries and
Maritime MuseumVelkommen til Historisk Rute
Welcome to Historic RouteTil lands · The Coast Line
TARPHAGEVEJ

DK Skibstrafikken i sejlrenden skyldes Esbjerg Havn, som ved lov blev vedtaget anlagt i 1868 til eksport af levende kreaturer, men først kunne besejles fra 1874. En jernbane til Esbjerg åbnede samtidigt. Selv om indsejlingen er snæver, og en tidevandsforskel på 1,5 m gør besejlingen vanskelig, overtog Esbjerg Havn hurtigt trafikken fra andre havne og ladepladser i Vadehavet. Den var nemlig områdets eneste dybvandshavn. Ved åbningen havde havnen 250 meter kaj – i 2019 er der 14,5 km kaj, og levende kreaturer er snart sagt det eneste, der ikke eksporteres via havnen. Ellers har den gennem 150 år været præget af fiskeri, færge- og godstrafik, eksport af bacon og smør, olieudvinding i Nordsøen og senest havvindmøller.

Fra 1875-2014 var Englandsbådene, der sejlede med passagerer og gods, hyppige gæster i sejlrenden. De sejlede i fast rutefart mellem Esbjerg

og engelske havne, f.eks. Harwich. Godset var bl.a. tonsvis af bacon og smør til det britiske marked. I 1967 blev godstrafikken omlagt til containere og trailere, og særlige skibe udførte den form for transport. De sejler stadig – omkring kl. 15.00 hver dag anløbes Esbjerg Havn af et fragtskib med trailere fra Immingham. Ellers præger borerigge, forsyningskibe, jack up-fartøjer til havvindmøller og sikkerhedsskibe trafikken i indsejlingen i dag.

Først ligger havneudvidelsen Esbjerg Strand, som skal adskille de erhvervs-mæssige og rekreative aktiviteter i havnen. Første etape skal være afsluttet ved udgangen af 2019.

Overfor ses Fanø – søfartsøen frem for nogen før Esbjerg Havn åbnede i 1874. Også Fanø-skibene flyttede til Esbjerg og led voldsomt i den hårde konkurrence.

Kreaturer på Englandskaj på vej mod England, 1888.

Live cattle on Englandskaj bound for England, 1888.

GB The ships in the fairway are heading for or leaving the Port of Esbjerg. In 1868 the Danish Parliament passed a law about a harbour at Esbjerg primarily to handle the Danish export of live cattle to Great Britain. The harbour and a connecting railway opened in 1874. The Port of Esbjerg became the main driver of the development of the whole area. In the beginning the harbour had 250 m wharf – today it has almost 14.5 km wharf and live cattle is about the only commodity it does not handle anymore. Otherwise the harbour has been dominated by fishing, liners, cargo ships, export of Danish Lurbrand butter and bacon, oil and gas activities in the North Sea and most recently offshore wind.

From 1875-2014 the ferries to different British ports were dominating among the larger ships and almost daily visitors. They carried, among other things, Danish bacon and butter. From January 1967 most of that export was done by containers and trailers and ferried by special ships. The passenger ferry discontinued its operation at the end of September 2014, but the cargo line to Immingham is still in operation. Every day around 3 pm a cargo ship calls at the Port of Esbjerg to leave a couple of hours later. Otherwise, drilling rigs, supply vessels, jack up vessels for the windmill industry and rescue ships are the dominant vessels in the fairway today.

Up front you have a view of the most recent part of the Port of Esbjerg called Esbjerg Beach. It is going to take over the recreational activities from the Port of Esbjerg. Phase one is scheduled to be finished in 2019.

Off the coast is the island of Fanø. It was the maritime center of the area before the Port of Esbjerg opened.

Den snævre indsejling til havnen i Esbjerg, som ses øverst i billedet t.h. Der er en tidevandsforskel på 1,5 m. Afbøjningen øverst t.v. begrænser længden på anløbende skibe til 254 m.

The narrow fairway into the Port of Esbjerg. The fairway into the Port of Esbjerg is narrow with a tide of 1.5 m. The bend limits the length of ships bound for Esbjerg to 254 m.

Fiskekuttere på vej på fiskeri i vinteren 1960. Da fiskeriet toppede ved Esbjerg omkring 1970, var ca. 700 kuttere hjemmehørende i Esbjerg. I dag er tallet ca. ti.

Fishing boats on their way out to sea in the winter of 1960. When fishing from Esbjerg peaked around 1970 700 boats were fishing out of Esbjerg. Today the number is ten.

Læs mere her
Read more here

**Historisk
Rute**

GULDAGER MØLLEBÆK

Velkommen til Historisk Rute
Welcome to Historic Route

Velkommen til Historisk Rute • Welcome to Historic Route

Til vands • At Sea

Sommerhuse
Holiday Houses

Bunkere • Bunkers

Fyrtårne • The Lighthouses

Villaerne
The Large Houses

Fiskeri- og Søfartsmuseet
The Fisheries and
Maritime Museum

Velkommen til Historisk Rute
Welcome to Historic Route

Til lands • The Coast Line
TARPHAGEVEJ

**Historisk
Rute**

DK Herfra og de næste 3,5 km er det ikke blot muligt at nyde indsejlingen til Esbjerg og kysten ud for Sædding fra første parket. Der er også lavet en historisk rute, som i billeder og tekst fortæller områdets historie i nyere tid fra tyndtbeholdt kystområde til forstad til Esbjerg. Der fortælles bl.a. om en gammel badeanstalt, Danmarks første ferieby, om projektet bag skulpturgruppen Mennesket ved Havet, ferie- og sommerhuse, Strandpavillonen Langli, bunkersanlæg fra 2. Verdenskrig, fyrene som gjorde indsejlingen gennem Grådybet til Esbjerg Havn sikker m.m.

Turen slutter ved skulpturgruppen Mennesket ved havet. Undervejs er der mulighed for at holde pauser, nyde udsigten, læse om det sted man står, eller man kan afbryde turen undervejs ved en af stikvejene op til Sædding Strandvej.

Ruten følger stien langs den kystsikring, som er blevet anlagt efter nogle af de senere tiårs voldsomme storme. Stien er meget brugt af motionister og cyklister samt borgere med lyst til at følge aktiviteterne til vands. Historisk rute er indviet den 7. august 2019.

God fornøjelse.

GB Welcome to Historic Route – information along the 3.5 km long path along the coastal protection that was made after some very violent storm surges in the 1980ties and 1990ties. The path makes it possible to jog or bike along the shoreline which gives a prime view of the sea and the commercial activities in the fairway to the Port of Esbjerg. Historic Route was inaugurated on August 7th 2019.

Enjoy.

Vandet i Guldager Møllebæk kommer fra den nu nedrevne Guldager Vandmølle på Præstemarksvej. Den er omtalt første gang i 1433 og var i funktion helt frem til ca. 1940. Vandet til at drive møllen kom fra en møllesø, der naturligt kunne fyldes med grundvand i løbet af otte dage. I sine sidste år var møllen både kornmølle og elværk. The stream Guldager Møllebæk originates from the lake at Guldager Watermill on Præstemarksvej. The mill is mentioned for the first time in records from 1433 and was still in operation up until 1940. In its last years it produced both flour and power but the buildings does not exist anymore.

Lufffoto af Ådalen 1975. Til venstre i billedet ses udløbet af Guldager Møllebæk. Det røde hus til højre i billedet er Villa Solfang, Sædding Strandvej 229, som endnu var pelsfarm. Det hvide område ved Sædding Strandvej er en mørtelfabrik.

Aerial view of Ådalen 1975. In the left hand side you see the mouth of Guldager Møllebæk. To the right you see Villa Solfang, 229 Sædding Strandvej, at the time still a mink farm. The white area at Sædding Strandvej is a mortar factory.

Læs mere her
Read more here

Fotos: Esbjerg Byhistoriske Arkiv/Photos: City of Esbjerg Archives

Idé til Historisk Rute

Holger Schrøder, fmd. for Sædding-Fovrfeld Lokalråd.

Lokalrådet har også stået for finansieringen og modtaget støtte fra SE Vækstpulje, Esbjerg Kommune, Claus Sørensen's Fond, Nordea-fonden, Sydbank's Fond, Esbjerg Fonden, Lida & Oskar Niensens Fond og Esbjerg Ugeavis Fond.

Esbjerg Fonden
Grundlagt 1961

**NORDEA
FONDEN**

MED STØTTE FRA

Sydbank Fonden

Lida & Oskar
Niensens
Fond

**SE
VÆKSTPULJE**

Esbjerg
Kommune

ugeavisen
ESBJERG